

Polder.blad

Juli 2009

natuurpunt

Hobokense Polder

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 20 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelings tijdschrift Polder.blad.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich abonneren op het natuurstudietijdschrift Natuur.focus en het ornithologisch blad Natuur.oriolus aan telkens 8,5 euro. Beide tijdschriften samen kosten 14,50 euro.

Abonnement op het tijdschrift Polder.blad van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 7 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid. Daar het bestuur niet verantwoordelijk kan gesteld worden voor de gevolgen van brand, worden de rokers er uitdrukkelijk op gewezen dat zij dit doen op eigen risico.

Alle betalingen dienen te gebeuren op volgende rekening: **979-6399607-37** van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 30 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening 293-0212075-88 van de Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "Afdelingsfonds Hobokense Polder"

Contactpersonen

Voorzitter: info@hobokensepolder.be

Danny Jonckheere, Cdt. Van Laethemstraat 45, 2660 Hoboken, 03/828.64.03

Conservator Hobokense Polder: conservator@hobokensepolder.be

Wim Mertens, Jan de Groofstraat 13, 2610 Wilrijk, 03/216.93.62

Redactie en lay out Polder.blad: tijdschrift@hobokensepolder.be

Ria Thys en Luk Smets, J.F.Kennedylaan 22, 2630 Aartselaar, 03/289.73.66

Ledenadministratie, penningmeester en webmaster:

leden@hobokensepolder.be - webmaster@hobokensepolder.be

Luk Smets, J.F.Kennedylaan 22, 2630 Aartselaar, 03/289.73.66

Geleide wandelingen: wandelingen@hobokensepolder.be

Annie Van Zwieten, Zomerdijklaan 4, 2660 Hoboken, 03/828.37.60

Propaganda:

André Driesen, Krekelstraat 124, 2660 Hoboken, 03/829.19.10

Goudklompjes:

André Van Langenhove, Zevenbergenlaan 8, 2660 Hoboken, 03/288.00.81

Gilbert Van de Velde, Van Traynellaan 28, 2660 Hoboken, 03/825.12.75

Foto voorkaft:

Bosorchis in de Hobokense Polder

Fotograaf: Guy Borremans

Foto achterkaft:

Grote zilverreiger op het Broekskot

Fotograaf: Jan Rose

De **Polderwandelingen** worden verzorgd door onze natuurgidsen van Natuurpunt Hobokense Polder

Een wandeling in de Hobokense Polder aanvragen?

Hoe doe je dat?

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Website: www.hobokensepolder.be

Raadpleeg deze website voor achtergrondinformatie, foto's van activiteiten, de geschiedenis van de Hobokense Polder, laatste info, ...

Polder.flits: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Onze afdeling heeft een **open bestuur**. De bestuursvergaderingen vinden in principe plaats op de **derde woensdag van de maand** om 19.30 u in **zaal Moretus, Berkenrodelei 34 te Hoboken**. Alle leden zijn welkom. Zie verder in het tijdschrift voor eventuele wijzigingen.

Inhoudstafel

Colofon	2
Editoriaal	3
Kalender	4
Cursus Paddenstoelenweetjes	7
Beleid:	
- Petroleum-Zuid	8
- Fort 8: nood aan waardering van natuur	10
Educatie:	
- Distelvlinders	12
- Natuurbeleving in de Polder	13
Vernieuwde website !	14
Onze sponsors	15
Antwerps klimaatactiekamp	15
Studie:	
- Waarnemingen in de regio	16
Terugblik:	
- Paasuitstap	19
- Vlindercursus	21
- Oostvaardersplassen	22
Activiteitenkalender	24

Met dank aan de fotografen.
Enkele foto's werden van internet geplukt.

We wensen je een deugddoende vakantie toe !

Ria en ik genieten erg van fietstochten door de groene plekjes in Vlaanderen, dikwijls in gezelschap van vrienden. In de loop der jaren is er toch wel wat veranderd. Op veel plaatsen kom je Natuurpuntbordjes tegen. Prachtige weidevogelgebieden, natte dottergraslanden, geurige heidevelden, ... Die natuur komt er niet vanzelf. Soms is er hard gestreden om de vrijwaring van die gebieden. En in elk geval wordt er dagelijks keihard gewerkt door duizenden vrijwilligers en tal van professionelen om tot deze resultaten te komen.

En de Vlaamse overheid laat zich ook niet onbetuigd. We hebben in Vlaanderen nog geen Plan Tureluur zoals in Zeeland, waar duizenden hectaren tegelijk opnieuw aan de natuur worden gegeven. En we hebben ook geen onmetelijke Oostvaarderplassen, die we in mei met onze afdeling konden bezoeken. Toch zijn er ook in Vlaanderen inspanningen om u tegen te zeggen. De gecontroleerde overstromingsgebieden, zoals er een in Bazel gerealiseerd wordt, geeft ook voor de natuur veel potenties. Het relatief nieuwe Noordelijk Eiland in Wintam heeft zich op korte tijd tot een levensbelangrijke stapstone ontwikkeld voor duizenden trekvogels.

Ook op ons eigen natuurgebied Hobokense Polder kunnen we fier zijn. Het terugdringen van de verbossing door een aangepast graasbeheer en de inzet van zwaar materieel door Natuurpunt-professionelen komt de biodiversiteit in ons gebied ten goede. Naast bosvogels, zijn nu ook de riet- en grasgebonden soorten wat talrijker aanwezig. Onze vrijwilligers zorgen ervoor dat bezoekers van de natuurpracht kunnen genieten langs mooi onderhouden paden.

Dat merken we ook aan de waarnemingen, die onze leden en andere bezoekers doorgeven. Want de website www.waarnemingen.be is een enorm succes. Op dit ogenblik zijn er voor onze regio al 2065 waarnemingen doorgegeven door 65 waarnemers. En dit betrof 447 soorten. Het leeuwendeel ging over natuurgebied Hobokense Polder, maar ook de andere waarnemingen zijn zeer belangrijk om onze kennis over heel ons werkingsgebied uit te breiden. Het zal ook niet verwonderen dat 70 % van de meldingen vogels betreft. Maar ook vlinders en motten, libellen en bijen, spinnen en kevers, bloemen en paddenstoelen, zoogdieren en amfibieën, ... worden naarstig genoteerd.

Verder in dit nummer lees je dat we zoveel mogelijk natuurgegevens over Fort 8 willen verzamelen om bij de overheid het belang van de natuur te onderstrepen. Daarom zijn specifiek voor dit gebied dringend waarnemingen nodig. Misschien een tip voor één van je volgende wandelingen.

Namens het bestuur van Natuurpunt Hobokense Polder wens ik jullie allen een welverdiende vakantie en mogelijk een heerlijke reis toe. Maar geniet ook eens van onze Vlaamse landschappen en help de plaatselijke beheerders door je waarnemingen in te geven bij www.waarnemingen.be.

Luk

Zaterdag 11 juli 2009 om 10 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 of Wim Mertens, 03/216 93 62

Op 11 juli wordt er weer gestart met het weekendnatuurbeheer. Er wordt gewerkt **van 10 u tot 13 u**.

We kunnen ieders hulp gebruiken om het natuurbeheer uit te voeren: jong en oud, man en vrouw, ... Een greep uit de uit te voeren werken voor deze zomer en het komende najaar:

- maaien en afvoeren van maaisel
- onderhoud wandelpaden

- verwijderen van exoten
  - verwijderen van sluikestort
- Vele handen maken het werk lichter en geven ook een fijne sfeer. Dus welkom.

Afspraakplaats: Schroeiaan (straat naast de spoorweg) aan de container naast firma Procap

Meebrengen: werkhandschoenen en stevige schoenen of laarzen.

Zondag 9 augustus 2009 om 7.30 u

Daguitstap naar de Kampinaheide in Nederland (1456 ha)

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03

jonckheeredesmedt@gmail.com

en André Van Langenhove, 03/288 00 81

andre.van.langenhove@versateladsl.be

Van harte welkom op onze activiteiten !

Honden kunnen in ons natuurgebied Hobokense Polder mee aan de leiband, maar kunnen niet mee bij andere activiteiten.

Kostendelend vervoer (5 eurocent/km wordt op de afspraakplaats georganiseerd)

Kindvriendelijke tocht

Voor deze activiteiten dient ingeschreven te worden

Kampina is een fraai heidelandschap in Noord-Brabant dat omringd wordt door bossen en doorsneden wordt door enkele beken. Het noordelijk deel is vrij droog met veel struikheide, in tegenstelling tot het zuidelijke deel dat vochtiger is. Op Kampina komen veel bijzondere planten- en diersoorten voor.

Vennen: In het noorden van dit uitgestrekte heidegebied liggen verschillende vennen die door regenwater worden aangevuld. Hierdoor zijn ze voedselarm en groeien er bijzondere planten als zonnedauw, lavendelheide en veenbes. Aan de oostrand van de heuvel bij de zandbergvennen

bevindt zich het graf van mr. Dr. P.G. van Tienhoven, één van de oprichters van Natuurmonumenten. Natuurmonumenten laat hier het hele jaar door IJslanse paarden en runderen lopen. In het zomerhalfjaar (mei tot november) komen daar nog meer runderen bij van het ras Blonde d'Aquitane. Samen zorgen de grazers voor een natuurlijk evenwicht in het bos en op de heide: grassen en jonge boompjes krijgen geen kans om alles te overwoekeren en de heidevegetatie kan zich goed ontwikkelen. Dit is dus een gebied met veel gezichten.

Praktisch: Vertrek in Hoboken, hoek Kapelstraat Kioskplaats om 7.30 u. Kostendelend samenrijden.

Terug in Hoboken omstreeks 18 u. Meenemen: stevige wandelschoenen, verrekijker, vogel- en plantengids, boterhammen voor 's middags. **Inschrijven** kan bij Danny Jonckheere op bovenstaande tel. of mailadres en op 0478/33 24 27 tot begin augustus !!!!!

Geef een seintje zodat we vlot vervoer kunnen regelen met de auto's. Wie bijkomende inlichtingen wenst of wie na het verstrijken van de inschrijfdatum toch nog meewil, telefooneer Danny of André.

Zaterdag 15 augustus 2009 om 10 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 of Wim Mertens, 03/216 93 62

Voor verdere info: zie kalender 11 juli

Zondag 16 augustus 2009 om 9.30 u

Zomerwandeling in de Hobokense Polder

Gidsen: Hugo Blockx en Leentje Toussaint

Info: Annie Vandeweyer - Van Zwieten, 03/828 37 60

Augustus! Oogstmaand!

Het is nog volop zomer, libellen en vlinders vliegen nog volop. Maar toch beginnen een aantal vogels zich al voor te bereiden op de nakende herfst. De winterkoning laat zich veel minder horen, de meeste vogels zijn druk bezig met het grootbrengen van hun jongen, sommige beginnen zelfs al aan het wisselen van hun veren. De gierzwaluwen vertrekken zowaar

al stilaan naar hun wintergebieden in het verre zuiden.

Toch valt er in de Hobokense Polder in deze overvloedige maand enorm veel te beleven.

Kom dit vandaag mee ontdekken!

Praktisch: Afspraak om 9.30 u aan het station van Hoboken-Polder, einde Berkenrodelei. Einde omstreeks 12.30 u. Meebrengen: stevige wandelschoenen en verrekijker.

Variabele waterjuffer
foto: Marnix Lefranc

Woensdag 19 augustus 2009 om 19.30 u

Open bestuursvergadering in Zaal Moretus !!!

Alle geïnteresseerden welkom!

Zondag 30 augustus 2009 om 9.30 u

Jaarlijkse fietstocht: ditmaal richting Rupelstreek

Info: André Van Langenhove, 03/288 00 81

andre.van.langenhove@versateladsl.be - 0486/82 68 22

of Paul Van den Broecke, paul.vandenbroecke@skynet.be

Verleden jaar hebben we Linkeroever verkend met zijn prachtige boerderijen en heel mooie landschappen. Dit jaar gaan we een andere richting uit en gaan we de omgeving van Aartselaar, Boom en Rumst verkennen.

We rijden langs fietsvriendelijke paadjes door zeer mooie landschappen en ook door het gekende Provinciaal Recreatiedomein "De Schorre" in Boom. Vermits het om een familiale fietstocht gaat worden er stopplaatsen voorzien waar je even tot rust kan komen en eventueel een drankje kan nuttigen.

Rond het middaguur is er een stop voorzien om de innerlijke mens te versterken en het nodige vochtgehalte te herstellen.

Tijdens de rit kan je nog een extra voordeel doen als je als eerste de foto weet te vinden die op het parkeerterrein is genomen.

Praktisch: Bijeenkomst aan Station Hoboken Polder, einde Berkenrodelei.

Vertrek fietstocht: 9.30 u

Meebrengen: picknick

Moet in orde zijn: de fiets (voorzien van een zadel en stuur), de banden, de bandendruk, fietsbel, enz...

Mag je niet vergeten: goed humeur

Terug: +/- 17 u

Afstand: +/- 48 km

Wat krijg je? Een foto die je onderweg kan terugvinden en die je iets kan opleveren.....

Als je meegaat, laat dan iets weten

(liefst via e-mail en anders via telefoon) aan de organisator van deze fietstocht, zodat we weten of iedereen op de startplaats present is.

De fietsploeg, anno 2008
foto: Luk Smets

Zaterdag 12 september 2009 om 10 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 of Wim Mertens, 03/216 93 62

Voor verdere info: zie kalender 11 juli

Zaterdag 12 september 2009 om 9.30 u

Daguitstap naar Turnhout: Vm: Natuurpunthuis: Klimaattentoonstelling - Nm: Wandeling in De Liereman

Gidsen: Vm: Gids Natuurpunt Educatie

Nm: Luk Smets

Info: Ria Thys, 03/289 73 66 - ria.thys@telenet.be

Vandaag maken we een daguitstap naar Turnhout. In de voormiddag bezoeken we de klimaattentoonstelling "Over klimaatkanaries en hittestress" in het Natuurpunthuis op de Graatakker in Turnhout.

Wist je dat padden en kikkers sneller sterven door warme winters? Wil je weten welke invloed de klimaatverandering heeft op dieren en planten in je achtertuin?

De tentoonstelling gaat over de gevolgen van klimaatverandering op de natuur, zowel bij ons als wereldwijd. In **vijf zalen** vertelt de klimaatkanarie je meer over het verschuiven van seizoenen en over dieren en planten die hun leefgebied verleggen. Je komt te weten welke problemen mensen door het veranderende klimaat ondervinden en niet in het minst wat wij eraan kunnen doen! Een wandeling in onze **ecologische stadstuin** laat zien hoe je van je eigen tuin een groene stapsteen maakt waar vogels, vlinders en andere dieren zich thuis voelen. Ten slotte geven we een heleboel tips mee voor grote en kleine klimaatdaden die je zelf kan stellen.

's Middags rijden we naar Oud-Turnhout. We nemen onze picknick in het Bezoekerscentrum van de Liereman.

In de namiddag maken we een wandeling in het prachtige **natuurgebied De Liereman**. Het Landschap De Liereman bestaat uit een afwisseling van natte en droge heide, gageelstruweel, elzen- en wilgenbroek, eikenberkenbos, dennenbos, stuifduin, heischraal grasland en weidevogelgebied. Kortom een staalkaart van het beste wat het Kempens landschap te bieden heeft. Heel wat soorten planten en dieren vinden

hier een leefgebied. De grote soortenrijkdom is te verklaren vanuit de verscheidenheid aan biotopen. Vele soorten stellen erg hoge eisen aan hun leefomgeving en zijn daardoor zeer kwetsbaar en zeldzaam geworden. Bij het uitstippelen van het te voeren beheer wordt daar door Natuurpunt terdege rekening mee gehouden. De bekendste plant van het Landschap De Liereman is ongetwijfeld de wilde gageel. Van eind maart tot half april kleuren de katjes van de mannelijke gageelplanten het landschap oranjebruin. Deze kleurenpracht inspireerde vroeger en ook nu nog menig landschapsschilder.

Praktisch:

We vertrekken met auto's (kostendelend samenrijden aan 0,05 euro/km = ca 5 euro) om 9.30 u op de parking van Zwembad Sorghvlied, hoek Krijgsbaan/Broydenberglaan, Hoboken. Aansluiten voor het namiddaggeedeelte is mogelijk om 13.30 u mits een telefoontje of mail naar Ria.

Meebrengen: picknick, verrekijker, laarzen, muggenmelk, zonne-crème bij heet weer. Drank is verkrijgbaar in het bezoekerscentrum, waaronder het lekkere Natuurpuntbier: Gageleer.

Klimaatkanarie

De wandeling bedraagt ca 8 km. We zijn terug in Hoboken omstreeks 18 u.

Inschrijven verplicht. Dit kan door **storting van 2 euro** op rekening 979-6399607-37 van Natuurpunt Hobokense Polder met als mededeling "Turnhout".

Gageel

Woensdag 16 september 2009 om 19.30 u

Open bestuursvergadering in Zaal Moretus !!!

Alle geïnteresseerden welkom!

Zondag 20 september 2009 om 14 u

Bijna herfst in de Hobokense Polder: natuurwandelingen

Gidsen: Gilbert Van Ael en Michel Van Megroot

Info: Annie Vandeweyer - Van Zwieten, 03/828 37 60

Voeden van een jonge specht
foto: Gyt Berremans

Hoe bereidt de natuur zich voor op de komende winterperiode? Wat is de taak van organismen zoals paddenstoelen in het ecologische gebeuren van die prachtige samenhang binnen de natuur?

Vragen waarop we een antwoord

willen vinden tijdens deze vroege herfstwandeling.

Praktisch: Afspraak aan station Hoboken Polder, einde Berkenrodelei om 14 u. Einde omstreeks 17 u.

Meebrengen: stevige wandelschoenen en verrekijker.

Cursus: Weetjes en verhalen over paddenstoelen

Het boek Genesis vertelt ons hoe God de wereld schiep. De paddenstoelen worden er niet vernoemd en al wat God schiep was goed, wordt ons gezegd. Zijn de paddenstoelen dan scheppingen van de duivel? Men zou het gaan geloven, te oordelen naar het wantrouwen dat door de eeuwen heen en nu nog voor schimmels en paddenstoelen bestaat.

Met 'Weetjes en verhalen over paddenstoelen' plannen we een instapcursus rond het thema paddenstoelen. Het accent ligt helemaal niet op indeling en determinatie, maar op eetbaarheid en giftigheid, geneeskracht en sporen van paddenstoelen in onze en andere culturen.

Deze invalshoek laat ook toe om de belangrijkste groepen paddenstoelen te leren herkennen.

Praktisch: Twee theorielessen op **donderdag 24 september en donderdag 1 oktober** van 19.30 u tot 22.30 u in Zaal Moretus, Berkenrodelei 34 2660 Hoboken.

Twee praktijkwandelingen:

- **zondag 4 oktober** van 14 tot 17 u: Hobokense Polder. Afspraak aan station Hoboken-Polder, Berkenrodelei Hoboken
- **zondag 18 oktober** van 14 u tot 17 u: Walenhoek. Afspraak Boomsestraat 221 Niel

Wim Veraghtert van Natuurpunt Educatie is onze lesgever.

Interesse in de cursus?

Stort 16 euro als Natuurpuntlid op rekening 979-6399607-37 van Natuurpunt Hobokense Polder met vermelding "Paddenstoelweetjes" en je mailadres of tel.nr.

Niet-leden betalen 20 euro. Het cursusboek is niet inbegrepen. Een lijvig exemplaar kan eventueel wel aangekocht worden tijdens de cursus.

Info en verantwoordelijke van de cursus: Ria Thys, 03/289 73 66 – ria.thys@telenet.be

Vliegenzwam in de Hobokense Polder

Het resultaat van ons aller inzet

Frans Thys

Einde april, sneller dan verwacht, heeft de Vlaamse regering beslist over het bestemmingsplan voor Petroleum Zuid. Begin mei hebben wij dan ook onderstaand persbericht de wereld ingestuurd.

Grote nul voor Vlaamse Regering ...

Natuurpunt Hobokense Polder heeft kennis genomen van de beslissing van de Vlaamse Regering van 30 april met betrekking tot **Petroleum Zuid**. Betreurd wordt dat op enkele verwaarloosbare kleinigheden na helemaal geen rekening gehouden is met de geopperde bezwaren en het geformuleerde tegenvoorstel dat door meer dan 20 verenigingen (waaronder de Bond Beter Leefmilieu, de Boerenbond en Natuurpunt nationaal) en door bijna 12.000 ondertekenaars van een petitie verdedigd is. Dit alternatieve voorstel is op de zitting van de VLACORO (Vlaamse Commissie Ruimtelijke Ordening) besproken en is daar door meer dan 40% van de stemgerechtigden verkozen boven het oorspronkelijke ministeriële voorstel.

Rekening houdend met deze feiten zou een 'gedeeltelijke' overname van het voorstel van Natuurpunt een meer dan aangewezen keuze geweest zijn. Dit voorstel voorziet een betere natuurverbinding, naast meer recreatie- en sportmogelijkheden. Het tegendeel is echter waar: in de persnota van minister Van Mechelen wordt nog 1 hectare afgeknabbeld van de 'groene corridor' (14 ipv 15 hectare), waardoor de toekomst van het natuurgebied Hobokense Polder wel erg gehypothekeerd wordt. Van bijkomende recreatie- en sportmogelijkheden of een buffer tussen natuurgebied en bedrijven, is helemaal geen sprake.

Wat aan deze beslissing voorafging en je nog niet weet

* In april hebben we zowel een

bespreking gehad met de Antwerpse schepen Voorhamme (Sp.a), de initiatiefnemer van dit project als met de woordvoerder en kabinetsmedewerkers van minister Van Mechelen. (VLD). Tweemaal hebben we dezelfde uitleg gekregen die samen te vatten is als volgt: er moet gesaneerd worden (op kosten van de overheid niet van de vervuiler), een industrieterrein is de enige mogelijkheid om uit de kosten te komen via

garant voor 84% van de handtekeningen. Een mooi resultaat waarvoor we iedereen van harte danken! Bijgestaan door leden van JNM, de Groene Senioren en het FON zijn we met een vrolijke afvaardiging een 'schoendoos' vol petitieën gaan afgeven op het kabinet Van Mechelen.

* De VLACORO (Vlaamse Commissie Ruimtelijke Ordening) heeft van gedachten gewisseld over ons alternatieve voorstel. Binnen deze commissie bleek een belangrijke minderheid te bestaan, meer dan 40% van de aanwezigen, die ons voorstel verkoos boven dat van de minister. Het is dank zij de stemmen van de afgevaardigden van de ministeries van Ruimtelijke Ordening en Economie dat het voorstel van de minister het uiteindelijk gehaald heeft in deze adviseerende commissie.

* Een afvaardiging van de Bond Beter Leefmilieu, Natuurpunt nationaal en de Boerenbond is ons voorstel gaan verdedigen op de kabinetten van Peeters (CD&V) en Van Brempt (Sp.a). Deze drie organisaties hebben ook een gezamenlijke persnota

verspreid waarin ze pleiten voor het realiseren van ons alternatief.

De toekomst

* Het besluit van de Vlaamse regering is duidelijk: naast het voetbalstadion komt er een bedrijventerrein van bijna 100 hectaren (huidige industrie inbegrepen). Aan hun oorspronkelijk voorstel worden slechts twee aanpassingen doorgevoerd. Vooreerst wordt de Naftaweg verplaatst zodat

de verkoop of concessieverlening van kavels én voor andere bestemmingen kunnen we naast het voetbalstadion maximaal 14,5 hectaren beschikbaar stellen.

* De petitie om ons alternatieve voorstel te promoten is uiteindelijk door **11.664** mensen ondertekend. In totaal hebben 6.560 Antwerpenaren de petitie onderschreven, waarvan de helft woonachtig zijn in Hoboken. De gehele provincie Antwerpen staat

Petitieoverhandiging op woensdag 8 april in Brussel

* Op initiatief van Mie Branders (PvdA) is in de districtsraad van Hoboken in mei al een voorstel besproken om Natuurpunt (en het district) beiden een afgevaardigde toe te kennen in die begeleidingscommissie. Ilse Van Dienderen (Groen!) gaat in de districtsraad van Antwerpen van juni een identiek voorstel verdedigen. Het verheugt ons dat de 2 politieke partijen die daadwerkelijk ons alternatief voorstel ondersteund hebben deze lijn doortrekken!

tussen de Grote Leigracht en de meest nabije straat een buffer'tje' ontstaat van 28 meter breed. Bovendien moet de 'groene corridor' van 14,5 hectare die door het gebied loopt een 'aaneengesloten' karakter hebben en mag deze niet uit verschillende afzonderlijke stukken bestaan.

* De eerste realisaties die gepland zijn situeren zich langs de Scheldeboord: een overslag- en distributiecentrum, gevolgd door het nieuwe voetbalstadion. Intussen heeft de Vlaamse regering ook al een convenant afgesloten met de vastgoedinvesteringsmaatschappij PMV re Vinci, een juridisch en financieel noodzakelijke stap om metertijd de bodemsaneringswerken te kunnen starten. Deze convenant loopt tot 2020, een illustratie dat de sanering en realisatie van de nieuwe industrie nog wel wat jaren zal aanslepen.

* Het is uiteraard niet onze bedoeling deze problematiek niet meer op te volgen. Integendeel! Vooreerst gaan we de Europese commissie aanschrijven en hen de vraag voorleggen of deze wijziging van het bestemmingsplan in overeenstemming is met de subsidieaanvraag die indertijd gebeurd is in het kader van het URBAN II project. De Europese subsidie (bijna 7 miljoen euro) is toegelikt voor de 'realisatie van een landschapspark voor lokaal gebruik en met bovenlokale aantrekkings-

kracht'. Het nieuwe RUP sluit deze realisatie uit en wij zijn benieuwd of de Europese commissie hiermee instemt.

* De VLACORO heeft aan de minister voorgesteld dat een commissie samengesteld wordt die het opstellen van een inrichtingsplan voor de site moet begeleiden. Dit inrichtingsplan moet o.m. de ligging van de groene corridor vaststellen. Het lijkt ons niet meer dan normaal dat wij betrokken willen worden bij dit planningsproces om mede de inrichting en de omvang van de groene corridor te kunnen sturen.

* De districtsraad van Hoboken zag het wel zitten zelf een afgevaardigde te hebben, maar was weinig enthousiast een advies te stemmen waarin ook Natuurpunt een stem in het kapittel zou verleend worden. Het punt werd verdaagd naar een commissievergadering en naar een volgende raad. Het meest schokkende was de motivatie van sommige districtsraadsleden. Vooral de afgevaardigden van VLOTT, NV-A en SLP waren tegen een afgevaardigde voor Natuurpunt. Sommigen vonden dat VOKA, UNIZO en Germinal

Overhandiging van de petities op het kabinet Van Mechelen

Beerschot eerder in zo'n commissie moesten. De districtsvoorzitter (Sp.a) wou er desnoods liever een sportafgevaardigde in, want Natuurpunt zou 'moeilijk doen als natuur opgeofferd moet worden voor sport'. Een merkwaardige reactie!! Wij hebben een half jaar hemel en aarde bewogen om als buffer toch wat velden voor

*Terugblik op het Petroleum-Zuidgebeuren
Avond in Extra Time met Thy Quest*

de amateursporter te krijgen op Petroleum Zuid. De Sp.a, nochtans een belangrijke partij in dit dossier, heeft geen enkele stap ondernomen om ons daarin ook maar enigszins te helpen. Nu dat sportkalf verdronken is en er en-

kel nog moet gesproken worden over de invulling van een heel beperkte corridor die als 'natuur'verbinding bedoeld is, schiet de plaatselijke districtsvoorzitter wakker en begint hij over sport op Petroleum Zuid.

FORT VIII: een groene long waar natuur aan herwaardering toe is!

Frans Thys

Petroleum Zuid is nog maar pas achter de rug en daar dient zich al een nieuw belangrijk dossier aan waar de natuur onder druk kan komen te staan. Een tijdje geleden heeft het stadsbestuur beslist om in verband met Fort VIII een 'masterplan' uit te werken dat moet resulteren in een nieuw stedelijk RUP. In mei heeft het Antwerpse College een eerste 'procesnota' goedgekeurd. Deze geeft de verschillende stappen uit de procedure weer. De bedoeling is om in 2012 het RUP uitvoerbaar te krijgen. Tegelijkertijd wordt in deze nota ook al aangegeven welke richtingen het kan uitgaan. Het is de bedoeling tegen het einde van dit jaar min of meer definitieve beleidskeuzes te maken.

Het RUP, een aangepast bestem-

mingsplan, zal niet alleen gelden voor het stadsgebied van het Fort zelf, maar gaat ook van kracht zijn voor volgende drie stukken die allen privébezit zijn:

- de 'Tarzanboskes', gelegen tussen de Krijgsbaan, Broydenborglaan en Verenigde Natieslaan,
- de zogenaamde 'sportdriehoek' ten noordwesten van het Fort en gelegen tussen de J. Leemanslaan, de Schansstraat en de spoorweg, eigendom van Umicore,
- de eigendommen van de broers Dries, gelegen ten zuidwesten van het Fort tussen de Den Haaglaan en de spoorweg.

Het huidige gewestplan voorziet 2 bestemmingen: parkgebied en dagrecreatie. Tekstueel wordt ook om-

schreven dat een deel van het parkgebied een bufferfunctie heeft tussen industrie en woonwijken. Het opstellen van een nieuw bestemmingsplan is verdedigbaar, ook al omdat de werkelijke situatie niet strookt met de bestemmingen volgens het gewestplan. Nu zijn er behoorlijk wat 'sportvelden' die in parkgebied liggen en zonevremd zijn. Anderzijds voorziet het gewestplan ook 'recreatie' waar dit moeilijk realiseerbaar is (vooral op het buitenglacijs van het Fort).

Wij zijn bijgevolg geen tegenstander van een aanpassing van het bestemmingsplan. Wel vragen we dat: 1) de toekomstige verhouding groen (park) tegenover oranje (recreatie) gelijk blijft aan deze die nu op het gewestplan staat; 2) een nieuw ruimtelijk plan geen wederrechtelijk aange-

legde sportvelden regulariseert. Dat laatste dreigt voor drie voetbalterreinen op het eigendom Dries, waarbij grondophoging gebeurd is die volgens een definitieve uitspraak van de rechtbank verwijderd moet worden.

De nota die nu door het College is goedgekeurd licht al een tipje van de sluier op, welke richting dit dossier kan uitgaan.

Drie aandachtspunten worden weerhouden:

- meer sportvelden en –accommodatie inbrengen, vooral buiten het Fort. We merken echter op dat er nu al 7 voetbal/korfbalvelden, 5 tennisterreinen, 1 hockeyterrein, een wipschieting, overdekte sportschuur en overdekte sporthall/zwembad zijn.
- ruimte scheppen voor plaatselijke socioculturele verenigingen en voor een jeugdculturele zone binnen het Fort zelf. Deze laatste zone is toegezegd aan Scheld'apen die op Petroleum Zuid moeten verdwijnen tengevolge de realisatie van het nieuwe voetbalstadion.
- versterken van de ecologische waarde, deze juridisch verankeren en de verbinding met nabijgelegen groengebieden verbeteren.

Het laatste punt is mede door ons aandringen opgenomen. In april hebben wij aan diverse stadsmedewerkers onze visie gegeven. Daarbij hebben wij onderstreept te willen meewerken aan een oplossing voor de wederrechtelijk aangelegde voetbalvelden bij Dries, via een herlokalisatie, indien aan volgende voorwaarden voldaan wordt:

- behoud van het volledige buitengla-

cis van het Fort, van de steile delen binnen de vesten, de aangrenzende waterpartijen en de 'tarzanboskes', die de bestemming natuur moeten krijgen,

- realisatie van 2 ononderbroken natuurverbindingen met struiken en bomen, beiden vertrekkend aan de Kapelstraat. Eén verbinding loopt langs de J. Leemanslaan/ Krijgsbaan tot aan het zwembad. Samen met de 'tarzanboskes' vormt dit een natuurverbinding met het Schoonselhof. Een andere verbinding loopt langs de spoorweg tot aan de grens met

Hemiksem. Deze vormt niet enkel een natuurverbinding met het brongebied van de Hollebeek, maar fungeert ook als een buffer tussen industrie (westelijk van de spoorweg) en de woonwijken. Deze verbindingen hebben een breedte van ongeveer 100 meter, uitgezonderd op het eigendom van Dries, waar deze beperkt wordt tot 50 meter.

De nu goedgekeurde nota bepaalt ook dat deze zomer een 'groen-nota' wordt opgesteld. Hierin worden volgende gegevens verwerkt: een nog uit te voeren vegetatiekundig

onderzoek, een eveneens nog uit te voeren studie van het Agentschap Natuur en Bos met de bedoeling om na te gaan of binnen het Fort plaats voorbehouden moet worden voor (overwinterende) vleermuizen en ... gegevens over fauna en flora die wij en anderen kunnen vergaren.

Dit wordt ongetwijfeld een belangrijk dossier waarop we de komende jaren zeker geregeld moeten terugkomen.

Oproepen

Onze leden kunnen een belangrijke rol spelen in verband met het versterken van de ecologische waarde in en rondom Fort VIII.

Vandaar deze oproepen:

- 1) **Heb je gegevens over het voorkomen van vogels, vlinders, insecten, planten, paddenstoelen of om het even wat? Bezorg deze gegevens zo snel mogelijk aan Danny (tel. 03/828 64 03).**
- 2) **Een of enkele malen per jaar zullen we afspraak hebben met de projectleiders van de stad om gegevens uit te wisselen en op de hoogte gehouden te worden van de evolutie van dit dossier. Volg je dit graag op, ga je graag eens mee naar zo'n bespreking contacteer dan Frans (tel. 03/830 20 51).**

Distelvlinders overspoelen Vlaanderen

Marnix Lefranc

In de maand mei werden er opvallend veel distelvlinders waargenomen. Misschien is het u ook wel opgevallen? Op de website van Natuurpunt voor natuurwaarnemingen werden er op 19 mei alleen al bijna 6000 exemplaren geteld! In elk geval een merkwaardig natuurfenomeen.

De verklaring hiervoor is de jaarlijkse trek van de distelvlinder. Ieder voorjaar opnieuw trekken ze vanuit Zuid-Europa en zelfs vanuit Afrika over heel Europa naar het noorden. De aantallen variëren sterk van jaar tot jaar. In mei was het weer bijzonder gunstig en de zuidelijke luchtstromen brachten de distelvlinders massaal naar ons land. Het was van 2003 geleden dat er nog relatief grote aantallen werden genoteerd. Vorig jaar werden er in de maand mei hooguit drie vlinders per dag gemeld. Dit jaar was echt wel uitzonderlijk.

Distelvlinders zijn krachtig vliegende vlinders met vrij puntige voorvleu-

gels. De puntige voorvleugel is een kenmerk dat trekvlinders gemeen hebben. Het was te zien dat ze al enkele duizenden kilometers achter de rug hadden. Bij veel exemplaren waren de vleugels sterk afgesleten en door de zon afgeschraafd. Door hun trekgedrag kunnen we ze aantreffen in alle mogelijke biotopen. Slechts een klein deel van de distelvlinders bleef in Vlaanderen om eitjes af te zetten. Het grootste deel vloog gewoon door. Zo was er op 24 en 25 mei veel trek over Groot-Brittannië en rond 30 mei kwamen ze aan op de Faeröer. Maar daar hield het niet op. Op 3 juni werden er duizenden gemeld op het westelijk deel van IJsland. Vermoedelijk zijn er nog heel wat ten westen van IJsland verder getrokken en zullen ze Groenland halen. Maar ongetwijfeld zullen heel wat vlinders sterven ergens op het water in de Atlantische Oceaan. De distelvlinders op IJsland hebben minimaal 1000 kilometer over water gevlogen! Door zijn buitengewoon trekgedrag heeft de distelvlinder een

enorm groot verspreidingsgebied. Het areaal strekt zich uit over de hele wereld, behalve Antarctica en Zuid-Amerika. Bij ons in Vlaanderen zetten de wijfjes hun eitjes afzonderlijk af op distelplanten (vnl. akkerdistel, kale jonker en speerdistel), maar ook kleine klit en in mindere mate brandnetel. De rupsen kunnen de planten volledig kaal vreten en bij gebrek aan waardplanten kan de sterfte onder de rupsen aanzienlijk zijn. Vóór de verpoping verlaten de rupsen meestal de waardplant. De rupsen hebben bij ons een langere periode met warm en droog weer nodig om zich volledig te ontwikkelen. In augustus komt er opnieuw een piek in het aantal distelvlinders. De vlinders die bij ons ontpoppen, worden aangevuld met nieuwe immigranten. Er zijn geen aanwijzingen dat de distelvlinder in staat is om bij ons de winter door te brengen. Aan het eind van de zomer trekken de jonge exemplaren terug naar Afrika, waarbij de meeste zelfs de Sahara oversteken!

distelvlinder
foto: Marnix Lefranc

Op jacht in de Polder

Guy Borremans

Sinds mijn kindertijd is de Hobo-kense Polder altijd een deel van mijn leven geweest. Het was een grote speeltuin, later een plaats om te genieten, te ontspannen en stilaan meer te leren over hetgeen ik zag.

Sinds fotografie een hobby is geworden, probeer ik zoveel mogelijk foto's te nemen van mijn waarnemingen. Ook altijd handig wanneer ik niet weet wat ik gezien heb, ik kan achteraf dan nog opzoekingen doen of foto's doorsturen naar mensen die het beter weten (en dat zijn er veel).

Daarom de titel, "Op jacht in de Polder".

Mijn toestel is mijn geweer en ik kan het sterk aanbevelen aan jagers die pas tevreden zijn wanneer zij een dier gedood hebben.

Zelf kom ik pas pas tevreden thuis wanneer ik een, voor mij althans, zeldzame vogel heb kunnen fotograferen, of een mooie foto heb kunnen nemen van een alledaagse waarneming.

fitis

lepelaar

Zo kwam het dat ik een paar foto's stuurde naar Danny met de vraag naar meer informatie. Hij gaf mij de raad om mijn waarnemingen in te geven op "www.waarnemingen.be", wat ik sindsdien ook doe. Liefst ook met foto, dat maakt het toch wat interessanter.

Graag deel ik met jullie een paar foto's, genomen dit voorjaar.

Onze website is vernieuwd !

Onze website werd in een nieuw kleedje gestoken. Ook inhoudelijk werd er heel wat gesleuteld, zodat hij nu weer volledig op punt staat.

De website is een verenigingscommunicatiemiddel. Dus moeten in de eerste plaats onze medewerkers er zich thuis voelen en er hun boodschappen kunnen plaatsen. Voor leden moet het een gemakkelijk toegankelijk opzoekinstrument zijn, waar ze snel informatie vinden over hun vereniging, haar activiteiten en natuurgebieden. Vreemden, dit wil zeggen iedereen die eens kennis wil maken en eventueel lid wil worden, moeten snel de essentiële informatie vinden, zonder verloren te lopen in honderden details.

Vanuit die filosofie is de structuur opgebouwd. De homepage geeft onmiddellijk aan wat er actueel is.

Links vind je een menu, van waaruit je de volledige site kan bereiken. Die geeft je dus meteen een soort siteplan. Van hieruit kan je steeds verder boren en nieuwe informatie vinden. Je vindt er onze activiteiten, veel info over natuurgebied Hobokense Polder en de dossiers die ons beroeren. Tevens zijn er veel foto's over voorbijgane activiteiten. Ook kan je Polder.blad in digitale vorm downloaden als pdf-bestand.

Bovenaan vind je een reeks directe links, die zeker voor nieuwe bezoekers handig zijn. Zij worden via een wandelkaartje onmiddellijk uitgenodigd een wandeling in de Hobokense Polder te maken. Ze leren er hoe ze kunnen lid worden en meehelpen. Tenslotte blijft de problematiek van Petroleum-Zuid op een afzonderlijke website, uiteraard aanklikbaar vanuit onze hoofdsite. Veel partners in onze

strijd voor vrijwaring van dit gebied, zoals BBL, hebben linken naar deze deelsite.

Een website mag immers geen eenzaam eiland zijn. Daarom is veel aandacht besteed aan samenwerking met sites als www.waarnemingen.be en www.trektellen.nl. Via die sites wordt immers veel informatie verzameld over de natuur in Vlaanderen en dus ook over ons natuurgebied.

Maar een website is nooit af. Een inbreng van leden is van cruciaal belang. Zij het een foto of een filmpje, een verslag of belevenis, een editoriaal of cursiefje, ... uw inbreng is meer dan welkom. Bezoek dus zeker eens www.hobokensepolder.be ! Opmerkingen, aanvullingen, je eigen inbreng, ... alles is welkom bij webmaster@hobokensepolder.be.

The screenshot shows the website interface for 'natuurpunt Hobokense Polder'. At the top left is the logo and name. A navigation bar contains links: 'Lid worden', 'Doe mee !', 'Wandelkaart', 'Info vragen', 'Waarnemingen', and a search box labeled 'Zoek'. A vertical sidebar on the left lists menu items: 'Startpagina', 'Agenda', 'Wandelen', 'Natuurgebieden', 'Cursussen', 'Projecten', 'Beleid', 'Lidmaatschap', 'Communicatie', 'Te koop', 'Sponsors', 'Fotoalbum', 'Links', and 'Zoeken'. Below the sidebar is a section for 'Speciale website Petroleum-Zuid'. The main content area is titled 'Blikvangers' and features several news items:

- Zomer is orchideeëntijd**: Wist je dat in de Hobokense Polder wel 4 soorten orchideeën voorkomen ? Frans vertelt er meer over.
- Medewerking gevraagd voor Fort VIII**: De stad Antwerpen gaat een Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP) opstellen voor Fort VIII en omgeving (inclusief Tarzanboskes, gronden Dries en gronden Umicore). Zij willen ons betrekken bij het ecologische luik van dit ontwerp. Op korte termijn plannen we een broedvogelinventarisatie. Wie hieraan wil meewerken, neemt best zo snel mogelijk contact met Danny Jonckheere (tel. 03/828.64.03).
- 11.664 handtekeningen !**: We hebben er verscheidene maanden hard aan gewerkt: een **petitie** die ons alternatief voorstel promoot. Met heel wat succes overigens: we overhandigden 11.664 handtekeningen aan de minister. Wat haalt het uit? Je leest het hier...
- Aankoop stukje natuur aan de Hollebeekbron**: Natuurpunt kon een perceel kopen in het brongebied van de Hollebeek. Het nieuwe natuurgebiedje is gelegen tussen Schans XVII van Hoboken en de Moerelei. Lees verder...
- Hydeparkbos bedreigd!**: In een reactie aan alle betrokken politici hebben wij er voor gepleit af te zien zowel van bebouwing als van verkaveling en te streven naar behoud van heel dit bomenbestand. Lees verder...

On the right side of the main content area, there is a section for 'Polder blad' with a small image of a bird. Below it is a call to action: 'Aboneer je op onze Polder.flits'. Further down, it says 'Voeg toe aan je favorieten' and 'Maak van deze website uw startpagina!'. At the bottom right, there is a note: 'Voor documenten in pdf-formaat heb je Acrobat-reader nodig. Dit kan je gratis afladen.' with the Adobe Acrobat Reader logo.

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

Fietsenwinkel Hobobikes BVBA, Kapelstraat 137 2660 Hoboken Tel. 03/ 827 58 47
 BVBA Javebo, J. Stormstraat 29 2660 Hoboken Tel. 03/827 46 05
 Verzekeringen en beleggingen Alert N.V., Kioskplaats 60 2660 Hoboken Tel. 03/827 31 50
 Victor Van den Eede en Zonen, Houthandel, Oudestraat 101 2660 Hoboken Tel. 03/827 56 84
 Verzekeringskantoor Marc Van Ruymbeke, Frans Smekensstraat 7 2660 Hoboken Tel. 03/827 29 48
 Uurwerken, juwelen en optiek, Annik De Mey, Kioskplaats 81/83 2660 Hoboken Tel. 03/830 21 12
 Bacob-Dexia Bank, Kioskplaats 62 2660 Hoboken Tel. 03/827 51 53
 Centrale verwarming en sanitair Lamberechts bvba, Jan Van de Wervelaan 39 2660 Hoboken Tel. 03/830 29 75
 Schoonheidsinstituut "De Lelie", Lelieplaats 39 2660 Hoboken Tel. 03/827 47 16
 Beenhouwerij Van Der Keere, Kapelstraat 39 2660 Hoboken Tel. 03/827 53 01
 Tuinaanleg Huylebroeck, Jules Pauwelsstraat 50/52 2660 Hoboken Tel. 03/830 44 90
 Firma Procap, Plastieken dopjes, Schroeiilaan 15 2660 Hoboken Tel. 03/830 40 00
 Taverne De Schorren, Graspolderlaan 32 2660 Hoboken Tel. 03/828 49 96
 Aan tafel BVBA, Fried Denayer, Pierre Van Den Eedenstraat 47 2660 Hoboken Tel. 03/828 53 28

Antwerps klimaatactiekamp

Frans Thys

In december 2009 vindt een belangrijke internationale top over klimaatwijziging plaats in Kopenhagen. Op de agenda: de poging een internationaal akkoord te vinden om de uitstoot van broeikasgassen te reduceren. Van over heel Europa mobiliseren talloze sociale bewegingen naar die top.

In de context hiervan vindt deze zomer ten noorden van Antwerpen het **eerste Belgisch-Nederlandse klimaatactiekamp** plaats. **Van 3 tot 9 augustus** worden een paar honderd mensen vanuit verschillende landen bijeengebracht voor een week vol workshops, debatten en acties. Centrale thema is energie. De organisatoren willen zich o.a. verzetten tegen de plannen van E.On om een nieuwe

steenkoolcentrale te bouwen in de Antwerpse haven en de pogingen van Electrabel om kernenergie als oplossing naar voor te schuiven. Er zal ook ruimschoots aandacht zijn voor de beweging tegen de Lange Wapper in Antwerpen en voor andere klimaatgerelateerde thema's.

Tientallen vrijwilligers zijn momenteel hard aan het werk om het kamp voor te bereiden, met de steun van o.a. JNM, Klimaat en Sociale Rechtvaardigheid, Friends of the Earth, Eyfa, Aardewerk, Groenfront, Masereelfonds, Indymedia, ... Interesse in het

programma of wil je één of meerdere dagen deelnemen aan de activiteiten surf dan naar www.klimaatactiekamp.org

Meer informatie over dit actiekamp is ook te verkrijgen op dinsdag 30 juni ter gelegenheid van de vertoning van de spraakmakende film **'Darwin's Nightmare'**, die het onthutsende verhaal vertelt van het uitzetten van de Nijlbaars in het Victoriameer en de nefaste invloed daarvan op de plaatselijke bevolking. Deze vertoning start om 20 u in het Jongeren-centrum Kavka, Oudaan 14, Antwerpen. Voor info: tel. 03/226 36 32

Waarnemingen in de regio

1 maart 2009 tot en met 31 mei 2009

Wim Mertens

Het opmerkelijkste fenomeen dit voorjaar in onze natuur lijkt mij wel de invasie van **distelvlinders**. Met honderden, duizenden trokken ze in mei door onze contreien. Je zag ze midden in de stad, in de tuin, aan zee, in bos en veld, kortom zowat overal.

Deze vlinder leeft en overwintert in Zuid-Europa en Noord- en Midden-Afrika. De vlinders die we dit voorjaar opmerkten, hebben dus al enkele duizenden kilometers gevlogen. Dit was duidelijk te merken aan de gehavende staat van hun vleugels. In de polder kwamen de diertjes even op krachten op de vele bloemen, vooral rode klaver bleek erg in trek.

Ze planten zich hier voort, maar waarschijnlijk sterft het grootste deel van de tweede generatie bij ons als rups of als vlinder, mogelijk trekt een deel van de dieren terug naar het zuiden. In elk geval is voortplanting ten zuiden van de Alpen noodzakelijk voor het overleven van de soort. Meer info in het educ. artikel blz 12.

Verder zaten er deze lente opmerkelijk weinig eenden op het Broekskot, zeker na half april. Hoe dit komt is niet zo duidelijk. Minder voedsel (diertjes en plantjes) in het water door de koude winter, de aanwezigheid van een predator (vos, alhoewel al een tijdje niet meer gezien), wie zal het zeggen?

Tot slot nog een oproep. De website '**waarnemingen.be**' is een enorm succes, ook binnen onze afdeling: bijna 800 waarnemingen tussen 1 maart en 1 juni!

Op de figuur zijn bij wijze van illustratie enkele waarnemingen uit de maand mei weergegeven. Om de gegevens in de databank zo waardevol mogelijk te maken, is een zo hoog mogelijke graad van detail nodig.

Als je je waarnemingen op waarnemingen.be invoert, tracht dan zoveel mogelijk details toe te voegen.

Enkele tips:

- als je meer dan 1 exemplaar van een soort invoert, kan je na het

invoeren meer details geven door te klikken op 'Groepssamenstelling opgeven'. Hier kan je aangeven hoeveel mannetjes, vrouwtjes of juvenielen je zag.

- waarnemingen van mannetjes, vrouwtjes of juvenielen apart ingeven.
- de locatie kan je specificeren door ballonnetje te verslepen.
- details toevoegen in het vak toelichting.

Dodaars: werd door zeer veel waarnemers zowel op het Broekskot als het Rallegat bewonderd. In april was zijn hinnikende roep regelmatig te horen en vanaf eind mei kon je de jongen prachtig waarnemen vanuit het KIJK.punt. (AE, BM, DJ, HA, JR, LS, MVR, SB, TM, VL, WM)

Fuut: enkele waarnemingen van Fort VIII waar de fuut jaarlijks broedt (DJ, JV). In de Polder was de fuut aanwezig in maart en dan lange tijd niet. Meestal worden futen op het Broekskot verjaagd door meerkoeten

nadat ze een nest gemaakt hebben. De meerkoeten pikken dit nest dan in. Eind mei verschenen er terug een koppel, dat ondertussen volop aan het broeden is (VOE, BM, VL, WM).

Aalscholver: werd in de hele afdeling in kleine groepjes overvliegend waargenomen (BM, DJ, JR, SB, WM). Zowel in Fort VIII (DF, DJ, JV) als in de Hobokense Polder werden af en toe foeragerende en rustende aalscholvers gezien.

Grote zilverreiger: op 8/3 werd één grote zilverreiger waargenomen op het Broekskot (MVR).

Kleine zilverreiger: de grote zilverreiger was vergezeld van 2 kleine zilverreigers op 8/3 (MVR).

Ooievaar: op 4/3 vloog er een ooievaar over de Hobokense Polder (PB), op 22/5 één over de Middelheim campus (MR).

Lepelaar: in mei (10/5 en 18/5) kwam één lepelaar het Broekskot al even verkennen (MVR, GB).

Canadese gans: meerdere koppels kwamen tot broeden op het Broekskot en Rallegat. De soort werd bijgevolg regelmatig waargenomen (max 35 ex. op 8/5). (BM, DJ, HA, MVR, VL, WM)

Bergeend: in maart en begin april zaten redelijke groepjes op het Broekskot (tot 18 ex.) (AE, DJ, HA, JC, MVR, VL, WM). Vanaf half april nog regelmatige waarnemingen in kleiner aantal (< 4 ex.) (DJ, HA, LS, TM, WM).

Nijlgans: werd in de lente slechts één maal waargenomen in de Hobokense Polder, 1 ex op 10/5 (BM). Meer waarnemingen uit het Vogelenzang en Den Brandtpark, waar zeker één broedgeval was (HA, JC)

Krakeend: in maart en begin april werden regelmatig grote groepen krakeenden waargenomen (20, 32, 78 ex.), maar na half april nam het aantal waarnemingen en het aantal waargenomen dieren sterk af (tot maximaal 5 ex.). (AE, BM, DJ, HA, JC, MVR, VL, WM).

Slobeend: tot begin april waren 4 tot 10 ex. aanwezig op het Broekskot met een uitschieter van 23 ex. op 8/3. Na 14 april werd deze eend niet

meer waargenomen. (DJ, HA, LS, MVR, VL, WM).

Wintertaling: in maart en begin april werden kleine groepjes opgemerkt op het Broekskot en de Plevierenhoek. Tot maximaal 25 ex. (DJ, HA, LS, VL, WM).

Zomertaling: jaarlijks zien we deze zeldzame eend tijdens de trekperiode. Ook dit jaar waren 5 ex. aanwezig op 4 april (DJ, MVR).

Tafeleend: van deze eend werden in maart tot 20 ex. waargenomen verspreid over Broekskot en Rallegat. In april waren nog steeds enkele mannetjes en vrouwtjes aanwezig op het Broekskot. Minstens 2 koppels kwamen tot broeden (BM, DJ, HA, JR, LS, MVR, TM, VL, WM).

Kuifeend: deze soort werd regelmatig waargenomen in kleine aantallen (minder dan 10 ex.), zowel op Broekskot als Rallegat. (DJ, HA, JR, MVR, VL, WM)

Rode wouw: op 30/3 trok er een exemplaar van deze zeldzame roofvogel over de Antwerpse Ring (JS).

Buizerd: de buizerd werd zowel in de parken (MD, SB) als in de Hobokense Polder (BM, DJ, GB, JR, MVR, WM) zeer regelmatig waargenomen, wat waarschijnlijk betekent dat ze in de buurt (trachten te) broeden. In de Hobokense Polder waren net als vorig jaar zeer lichte buizerds aanwezig. Niettegenstaande jaarlijks een nest wordt gemaakt, zijn er nog nooit jonge buizerds waargenomen. Op 13/4 was er blijkbaar nog wat buizerdtrek met 14 overvliegende ex. (BM). Ook aan Fort VIII (JV) en aan het zuidstation (EVM) zijn buizerds waargenomen.

Wespendief: op 13/5 en 20/5 werd telkens één overvliegende wespendif waargenomen in het Vogelenzangpark (SB, WDR), op 15/5 op Petroleum-Zuid (SB).

Sperwer: ook deze roofvogel werd regelmatig aangetroffen in de Antwerpse parken (SB) en de Hobokense Polder (BM, DJ, LS, TM, VL,

WM). De sperwer is een vaste broedvogel in de Hobokense Polder.

Torenvalk: slechts 1 waarneming op 5/4 van een vrouwtje in de Hobokense Polder (BM).

Boomvalk: op 29 april werden 2 ex. waargenomen in het Vogelenzangpark (SB, WDR).

boomvalk
foto: Walter De Weger

Waterral: frequente waarnemingen van de kenmerkende roep in maart, minder in april en mei (BM, DJ, LS, WM). Er broeden met zekerheid meerdere koppels in de Hobokense Polder.

Oeverloper: op 4/4 1 ex. in de Hobokense Polder (DJ).

Witgat: 2 ex. op 5/4 in de Polder (BM).

Wulp: op 15/3 vloog 1 wulp over de Hobokense Polder (WM).

Houtsnip: op 7/3 nog een laat exemplaar van deze in de Hobokense Polder overwinterende soort (DJ).

Watersnip op 13/4 1 ex. in de Hobokense Polder (BM).

Zwartkopmeeuw: 1 of 2 overvliegende exemplaren werden zowel in het Vogelenzangpark (BVL, SB, WDR) als in de Hobokense Polder waargenomen (BM, LJ) en op de parking van de Colruyt aan de Sint-Bernardse steenweg (PH).

Zomertortel: van deze zeldzame duif slechts 1 waarneming: een zingend exemplaar op 29/4 in de Graspolder (WM).

Koekoek: eerste waarneming in de

Polder op 19/4 (BM), nadien meerdere waarnemingen (VOE, JR, MVR, TM, WM).

Ijsvogel: ondanks de strenge winter is de ijsvogel terug in de Polder. Een koppeltje werd waargenomen over de Metaalstraat vliegend en 1 ex op het Broekskot (WM). In mei meer waarnemingen op het Broekskot (VOE, BM, JR). Tijdens strenge winters sterft een groot deel van de populatie omdat de ijsvogel niet naar het zuiden trekt en hier door het ijs geen eten meer vindt.

Nachtegaal: liet zich dit jaar vooral horen in Polderbos, maar ook op het stort. Tijdens de avondwandeling werden minstens 7 zangposten geteld. (BDK, BM, DJ, JV, LL, MVR, TM, WM). Ook in het ringbos aan het zuidstation werd een zingende nachtegaal aangetroffen op 23/4 (JV)

Blauwborst: slechts enkele waarnemingen uit de Polder in april (BM); waarschijnlijk ook maar enkele broedgevallen.

Gekraagde roodstaart: dit zeer mooi gekleurd vogeltje was net als de voorbije jaren te bewonderen in en rond de terreinen van BP aan de Schelde; soms zelfs broederlijk naast zijn familielid de zwarte roodstaart (VOE, DJ, BM, WM). Waarschijnlijk 2 territoria in de Polder.

Zwarte roodstaart: zingend op de terreinen van BP en Q8 aan de

Schelde (VOE).

Paapje: op 29/4 werd 1 ex opgemerkt in de Graspolder (WM).

Koperwiek: Op 12/3 nog 55 ex. aan het Craeybeckxplein (SB) en op 15/3 nog 2 ex. in de Hobokense Polder (WM).

Kramsvogel: laatste waarneming op 7 maart van 3 overvliegende ex. (DJ).

Grote lijster: Op 15/3 en 13/4 werd telkens één ex. gezien in de Polder (VL, BM), op 20/4 één aan de Middelheimcampus.

Tuinfluit: deze soort is zeldzaam geworden in de Polder. Er werden slechts 2 zangposten waargenomen (VOE, BM, TM).

Braamsluiper: twee maal waargenomen in de Hobokense Polder (BM). Eenmaal een voederend exemplaar wat wijst op een succesvol broedgeval.

Grasmus: eerste waarneming op 19/4 (BM).

Rietzanger: op 23/5 en 1/6 zingend waargenomen in de Polder (BM). De rietzanger is een onregelmatige broedvogel in de Hobokense Polder. De aanwezigheid geeft aan dat de creatie van rietvelden door het beheer succesvol is.

Sprinkhaanzanger: twee zangposten op 27/4 ter hoogte van Q8 (DJ).-

Bosrietzanger: naast de Hobokense Polder (BM) werd soort ook zingend waargenomen op het Craeybeckxplein.

Kleine karekiet: eerste waarneming op 19/4 (BM).

Spotvogel: op 2/6 was een spotvogel aarzelend aan het zingen ter hoogte van de oude spoorweg (WM).

Fitis: eerste waarneming op 5/4 (BM).

Goudhaan: werd zingend waargenomen in het Vogelzangpark in maart en mei (SB, WDR). Dit duidt vrijwel zeker op een broedgeval.

Kuifmees: werd in maart en juni waargenomen op de Middelheimcampus (SB,

WDR).

Zwarte mees: in maart 1 ex. in Vogelzangpark (SB).

Boomklever: dit fraaie vogeltje is het gehele jaar aanwezig in de parken en broedt er ook (JC, MD, SB, WDR).

Boomkruiper: wordt zeer regelmatig waargenomen in de parken waar de soort met zekerheid broedt (RD, SB, WDR).

Putter: in maart werden in Polderstad 2 ex. waargenomen (JC) en aan het Craeybeckxplein 6 overvliegende ex. (BVL)

Sijs: verspreid over ons werkingsgebied werden tot half maart, net voor hun trektocht naar het noorden, overvliegende of pleisterende sijsjes waargenomen. (GB, PH, SB, VL)

Rietgors: deze gors broedde met zekerheid op het Groot rietveld, waar hij regelmatig zingend kon worden waargenomen (VOE, BM). Waarschijnlijk ook enkele broedgevallen in andere rietvelden in het centrale deel van de Polder (BM).

Waarnemers:

- AE: avondexcursie op 7 mei.
- VOE: vroegochtendexcursie op 23 mei
- BDK: Bart De Keersmaecker
- BM: Bert Mertens
- BVL: Bram Van Look
- DF: Dirk Faes
- DJ: Danny Jonckheere
- EVM: Erik Van Marck
- GB: Guy Borremans
- HA: Hendrik Avercamp
- JC: Joeri Claes
- JS: Jan Scholliers
- JV: John Van de Voorde
- LJ: Leo Janssen
- LL: Luc Lefeber
- LS: Luk Smets
- MD: Mathias D'haen
- MR: Marc Raes
- MVR: Marc Van Ruymbeke
- PB: Peter Bastiaensen
- PH: Peter Hofman
- RD: Ronny Deckers
- SB: Stijn Baeten
- TM: Thierry Maniquet
- VL: Valerie Lejeune
- WDR: Wout De Rouck
- WM: Wim Mertens

gekraagde roodstaart

Paasuitstap temidden weelderige natuur

Maandag 13 april 2009

Gidsen: Eddie De Smedt en Frans Thys

Verslag en foto's: Kris Vos

Paasmaandag, iets na negen uur 's morgens. Het is een 'frakske' kouder dan voorspeld. Toch is Rina, die ik oppik in Edegem, 'zo blij als een kermisvogel' omdat ze mee op stap kan met Frans en de Natuurpunters van Hobokense Polder.

We zijn in Zemst-Laar. Vóór ons staat Eddie De Smedt, conservator van de 'Kollinten', een pareltje Natuur, weg van de drukke wegen, tussen velden en weiden. Natuurgebied 'Kollinten' is gelegen tussen de vroegere zandwinning in het Bos-van-Aa en de dorpskom van Zemst-Laar. Eddie vertelt ons met hart en ziel over het ontstaan en de evolutie van de Kollinten. Het gebied ontstaat onder impuls van 7 idealisten die in 1998 de eerste 17 ha kopen en in eigen beheer dit gebied gaan ontwikkelen. Eddie is medeoprichter. Zoveel jaren later en dankzij de inspanningen van vele vrijwilligers is dit gebied gegroeid tot een 43 hectare groot natuurgebied, waarvan 35 ha bos en 7 ha hooilanden.

Voor het hakhoutbeheer kan men hier rekenen op hulp van verschillende scholen in de buurt en Natuurpunt.

Gedurende 4 maanden op het jaar zet de Laerebeek het gebied onder water. Deze natuurlijke overstromingen zorgen ervoor dat de populieren ziek worden en plaats maken voor

oorspronkelijke boomsoorten zoals es, zwarte els, olm en wilg. Zomer-eik en boskers laten veel licht door waardoor de ondergrondflora ongeschonden blijft. Bosanemoontjes groeien er weelderig.

Soms worden populieren 'afgeringd' en de dode bomen worden gretig gebruikt door holenbroeders zoals de kleine bonte specht. Ook houtsnip, ree, bunzing, honderden vlinders en libellen, salamanders en bruine kikkers vinden het fijn in deze rustige omgeving.

Al wandelend toont Eddie ons plaatsen in het bos waar, door de druk van omliggende grondlagen (zand-leem-bodem), het kwelwater uit de

bodem komt. Op andere plaatsen is er meer ijzer aanwezig of wordt er kalk zichtbaar. Het grondwater zit hier gemiddeld een halve meter onder het maaiveld. Deze hoge waterstand bepaalt de plantengroei: op de nattere delen vinden we verschillende soorten zeggen (moeraszegge domineert), egelboterbloem, moerasvergeet-mij-nietje. In één van de poeltjes die we voorbijwandelen groeit weelderig waterviolier. Deze soort heeft mineralen (dus kwelwater) nodig en kan niet tegen schaduw. Het beheer is erop gericht om het deze plant naar de zin te maken! De bloemen zullen binnen drie weken open staan. Een ander poeltje blijkt

eigenlijk een vlasrootput geweest te zijn vroeger.

Er zijn ook twee nieuwe poelen gegraven. In één ervan woont een zeer grote populatie kleine watersalamander. Kleine begroeide plasjes zijn dan weer beter geschikt voor padden en kikkers omdat de blauwe reiger eerder opteert voor een grotere plas als jachtgebied.

De hooilanden worden één tot twee keer per jaar gemaaid, grotendeels door Eddie zelf.

Sommige stukjes weiland worden niet gemaaid ter bevordering van de diversiteit: ongewervelden zoals zweefvliegen en bijen, maar ook muizen vinden hier in de winter een veilig onderkomen.

Er fladderen al heel wat vlinders rond: boomblauwtje, oranjetipje, dat zijn eitjes legt op de look-zonder-look en pinksterbloem, klein koolwitje, bruin zandoogje... Eddie vertelt ons trots dat hun libellenpopulatie gegroeid is van 9 soorten in 1998 naar 25 soorten nu waaronder de kleine roodoogjuffer, bruine winterjuffer en plasrombout.

Dat de boomvalk hier dus graag komt jagen is geen wonder. Er huzen ook twee koppels buizerden. Er woont ook een wespendif, maar die laat zich vandaag nog niet zien.

Frans is onze gids voor een tweede, evenzeer prachtig, natuurgebied: de Birrebeekvallei aan de rand van het Velaertbos. Dat het Velaertbos een oud bos is merk je aan de overvloedige voorjaarsflora: bosanemoon, slanke sleutelbloem, daslook. We

vinden ook oa gevlekt longkruid en dotterbloem. Voor een bosviooltje wil Frans nog wel eens knielen om vakkundig naar sporen en bladeren te speuren.

Door vrijwilligers van natuurpunt wordt om de twee jaar een deel van de bomen in het Velaertbos 'afgezet' tot even boven grondniveau. De bomen 'schieten' daarna terug op vanuit de 'hakhoutstoven'.

Dan volgen we even het Heidebeekpad. Dit pad voert ons langs de loop van de Grote Heidebeek en de Birrebeek. Heel het gebied is erg vochtig. Vandaag valt dit echter goed mee.

We wandelen door stukjes moerasbos, ruigtes worden afgewisseld door grazige hooilandjes en ondertussen schijnt uitbundig de zon!

Na de middag is het volop genieten. Frans neemt ons mee op een heel mooie landschapswandeling van het Regionaal Landschap Groene Corridor. We doen een stukje Foeksensbospad in het wandelgebied Brabantse Kouters, een gebied dat goed is voor 240 km wandelplezier.

Ondanks de hoge verstedelijkingsdruk zijn hier nog heel wat natuurparels intact gebleven. Hier is geen verderfelijke Belgische lintbebouwing.

Hier kan je nog genieten van uitgestrekte stukken akkergrond die hier 'kouter' heten. Het is een prachtig kleurenpalet: het jonge groen van de uitlopende bomen in de bossen op de heuveltoppen, de witte bloesems van de hoogstammige oude boomgaarden, het malse groen van de opkomende graanvelden, de bonte koeien grazend op de groener dan groene lenteweiden met aan de horizon de flatgebouwen van onze hoofdstad. Kleine dorpjes met de typische gotische kerkorentjes doemen op temidden van heuvelende velden en weiden. Hier hoor je nog de geluiden van weleer, geen constant geraas van auto's maar het frêle geluid van jonge lammetjes, het geloei van de koeien, een tractor van de boer die aardappels is aan het poten.

Neen, ik ben niet politiek actief en neen, ik ben hier zelfs niet geboren...en toch...al wandelend neurie ik dat ene lied dat al dit moois samenvat.

Ik wil die mooie woorden van *Willem Gijssels* graag met jullie delen:

*'t Zijn weiden als wiegende zeeën
Die groenen langs stroom en rivier
Hier vredige dorpkens daar steden
Die rijzen met torens vol zwier
't Zijn welige velden en wouden,
Of vlakten der heide vol rust
O 'k wil in mijn harte behouden
Die schoonheid, mijn opperste lust.*

Voor Vlaanderen

*Trille mijn harte vol geestdrift en vuur
Mijn land is het land van de stille
De vreedzame brede natuur*

Dankjewel Frans voor deze prachtige tocht.

Kids! Zomervakantie!

Ga eens met WHOPPIE op stap in de Hobokense Polder

Wens je in gezinsverband een wandeling te maken in de Hobokense Polder. Dat kan op elk moment van het jaar. De Hobokense Polder toont

in elk seizoen zijn natuurlijke schatten.

Je kan voor je kind(eren) tussen 5 en 12 jaar gratis een Natuurpunt-doe-rugzakje ontlenen.

En dan ga je met Whoppie de natuur van de Hobokense Polder verder ontdekken.

De doe-wandeling vertrekt in Taverne De Schorren, Graspolderlaan Hoboken. Je kan daar een **Natuurpunt-rugzakje afhalen met het nodige materiaal** (verrekijker, kompas, loep, opdrachten, ...).

Uitlenen is gratis, je betaalt wel een waarborg van 20 euro.

We hebben momenteel twee rugzakjes ter beschikking met hele leuke doe-opdrachten.

En op het einde wacht je nog een leuke verrassing!

Je kan terecht in De Schorren

- van half april tot half september: elke dag vanaf 11 u

- van half september tot half april: niet op maandag

Info over de doe-rugzak:

Ria Thys, 03/289 73 66

Vlinderkursus: mei - juni 2009

Lesgever: Joeri Cortens

Foto's en waarnemingen: Marnix Lefranc - Verslag: Ria Thys

Vlinders bezorgen ons toch altijd weer een prettig lentegevoel. Deze heerlijke fladderaars zijn dan ook een lust voor het oog. Zij zorgen voor net dat beetje extra, wat een tuin, maar ook een natuurgebied tot leven brengt. Het vrolijke gefladder van nectarzoekende vlinders, de verbazingwekkende groei van de rupsen, de wonderbaarlijke metamorfose van pop naar vlinder.

In onze driedelige cursus Dagvlinders o.l.v. Joeri Cortens, kregen we een duidelijk beeld op het leven van een vlinder.

In de eerste les gaf Joeri meer uitleg over de levenscyclus van de vlinder, de bouw, noodzakelijke hulpbronnen, maar ook over beheersmaatregelen die kunnen genomen worden om een natuurgebied zo vlinderrijk mogelijk te maken.

De tweede theorieles was gewijd aan de verschillende vlinderfamilies. We kennen nu de dikkopjes, de grote pages, de witjes, de kleine pages, vuurvlinders, blauwtjes en de schoenlappers.

Joeri smukte zijn verhaal op met prachtige powerpointbeelden.

Onze praktijkwandeling stelden we omwille van het slechte weer even uit. En dat was een goede beslissing, want nu konden we op stap op een zalig warme bijna-zomerdag.

Een klein nadeel: rond half juni is er meestal wel een dipje waar te nemen in de vlinderpopulaties. De voorjaarsgeneratie verdwijnt stilaan, de zomergeneratie moet nog verpoppen.

Maar eigenlijk hebben we toch heel veel gezien (of gehoord): niet alleen dagvlinders, maar ook dagactieve nachtvlinders, spinnen, insecten, planten en enkele leuke vogelwaarnemingen, waaronder de ijsvogel, hoera!

Na drie uurtjes wandelen doorheen onze mooie Hobokense Polder kwamen we aan volgende waarnemingen:

Dagvlinders: groot dikkopje, bruin zandoojje, bont zandoojje, gehak-

kelde aurelia, distelvlinder, icarusblauwtje en klein koolwitje

Nachtvlinders: rietvink (rups), stro-uiltje, klaver-spanner, sint-jacobsvlinder en sint-jansvlinder

Libellen: grote keizerlibel, azuurwaterjuffer, gewone oeverlibel en gewone pantserjuffer

gehakkelde aurelia

rups van de rietvink

Kevers: penseelkever en veelkleurig Aziatisch lieveheersbeestje

Andere insecten: steenhommel, struiksprinkhaan, franse veldwesp en kameelhalsvlieg

Spinnen: kraamwebspin of grote wolfspin (vrouwje met eicoon)

Vogels: gaai, koekoek, tjiftjaf, merel, ekster, zwartkop, grote bonte specht, staartmees, ijsvogel, tafeleend, meerkoet, dodaars en buizerd

Planten: bosorchis, rolklaver, veldlathyrus, breedbladige wespenorchis, kruidvlier en grote valeriaan

We vragen jouw hulp.

Tel de vlinders in je tuin op 1 en 2 augustus !!!

En geef zeker je waarnemingen door, hoe miniem

die ook zijn !!!

Met hun grote diversiteit en hun gevarieerde ecologie zijn vlinders waardevolle indicatoren van de kwaliteit van ons leefmilieu.

Ze reageren ook snel op veranderingen. Het is dus erg nuttig om informatie over vlinders te verzamelen en te melden. Het tellen van de vlinders in je tuin is bovendien een leuke bezig-

heid die heel wat nuttige informatie kan opleveren.

Natuurpuntleden vonden bij hun laatste Natuur.blad een prachtige brochure **Vlinder mee!** Daarin vind je alle richtlijnen om je waarnemingen door te geven, maar ook mooie afbeeldingen van de meest voorkomende dagvlinders. En bovendien enkele tips om je tuin vlindervriendelijk te maken.

Driedaagse naar de Oostvaardersplassen – een sferbeeld

Vrijdag 1 mei - Zondag 3 mei 2009

Gids: Luc Van Schoor

Het verlengde weekend van 1 mei trokken we met 24 Natuurpunters naar de Oostvaardersplassen in Nederland. Onze gids was Luc Van Schoor die samen met Sonja Van Kerckhove, Ria Thys en Luk Smets zorgde voor een puike organisatie. Hartelijk dank! Ook veel dank aan de chauffeurs, de fotografen, de verslaggevers en last but not least alle deelnemers. Dat het een geslaagd weekend was, moge ook blijken uit de verslagen. Als sferbeeld volgen enkele fragmenten:

Vrijdag 1 mei Verslaggever Francis Mertens

“... Een kennismaking met het Nederland van duizenden jaren geleden, een ongerept moerasgebied met uitgestrekte plassen en woeste graslanden, de natuur mag hier onbelemmerd haar gang gaan, een 250 vogelsoorten worden er waargenomen en vanaf 2006 heeft zelfs de zeearend er met succes gebroed, het gebied wordt begraaasd door in totaal meer dan 3000 edelherten, heckrunderen en konikpaarden: dit alles konden we al van te voren lezen in

de knappe brochure samengesteld door Luc en Sonja ...”

“... En met dit heerlijk zonnig weertje stikt het hier van de vlinders: klein geaderd witje, gehakelde aurelia, dagpauwoog en distelvlinder passeren de revue ...”

“... Op een heuvel is er een uitkijkpunt over de Oostvaardersplassen: van hier uit ontwaren we al het oude nest van 2008 van de zeearend en iets later krijgen we zowaar een volwassen zeearend in onze telescopen ...”

“... Vervolgens picknickwaarts: prachtig gelegen op een uitkijkheuvel met zicht op de zuidwestkant van het gebied. Hier hadden we volop tijd om naast het culinaire ook het ornithologische aspect aan te spreken, dank zij de deskundige en gedreven uitleg van onze gids. Dit vol uur picknickplezier leverde ons ook een aardige lijst van 36 vogelsoorten op. Passeerden nog in onze verrekijker en/of telescoop: kluut - ♂ blauwe kiekendief – duinpieper – groenpootruiter – brandgans – fuut – smient – stormmeeuw - wintertaling – pijlstaart – grutto – slobend – bontbekplevier – kleine strandloper – kneu – gele kwik – kemphaan – tureluur – regenwulp – 12 edelherten opdoemend uit het riet – krakeend ...”

“...Onze laatste stop

van de dag werd het uitzichtpunt Kuifeend aan de noordelijke kant van de Oostvaardersdijk.

Dit gebied dat continu onder water staat herbergt een kolonie van 130 koppels lepelaars met daarin een ko-

foto: Rosette De Roeck

lonie van 25 koppels grote zilverreiger: overigens de enige broedkolonie van deze laatste soort in Nederland. Hier konden we ook onze eerste blauwborst waarnemen ...”

“...Na het heerlijk avondmaal krijgen we van Luc en Luk nog een stevige portie Oostvaardersplassen-geschiedenis voorgeschoteld...”

Zaterdag 2 mei Verslaggever Marnix Lefranc

“...Wat verder aan een kijkhut is het terug vogels spotten. De grote verassing is echter geen vogel maar wel een bever die komt voorbij gezwommen. Zoiets verwacht je niet in volle dag. Bevers worden maar pas met de avond actief. We krijgen volop de kans om het dier te bewonderen. Ook de fotografen onder ons laten deze kans niet voorbij gaan...”

“...In het bezoekerscentrum melden we dat we een bever gezien hebben. Ze kunnen ons bijna niet geloven omdat zij dit nog nooit meegemaakt hebben in volle dag. Wat zijn wij toch goed hé!...”

“...Vanuit de grote kijkhut “De zeearend” hebben we een wijds uitzicht over het immens grote gebied. De uitgestrekte vlakke met de vele gra-

foto: Monique Victoor

zers (edelhert en heckrunderen) doet enigszins denken aan de Afrikaanse savanne....”

“...Na de middag rijden we verder met onze busjes. We stoppen op een tweetal plaatsen waar we een mooi overzicht hebben. Hier zien we ineens alle vogels opvliegen, ook de grauwe ganzen. Dan is het uitkijken! En jawel hoor, ineens zien we een vliegende zeearend. Een imposante verschijning met zijn spanwijdte van twee meter. Ook grauwe ganzen kunnen ten prooi vallen aan zo'n zeearend. Luc vertelt dat dit hier wel nooit of zelden gebeurt. De zeearenden voeden zich hier voornamelijk met de (te?) vele kadavers van heckrunderen en edelherten...”

“...Even is het uitkijken en oren open voor de buidelmees die hier ook voorkomt. Onze pogingen waren tevergeefs. We moesten het doen zonder buidelmezen. Wel is de koekeek alom aanwezig. En op zeker ogenblik zien we ook zijn favoriete voedsel: een dikke vette rups. Van de opvallende rups worden foto's genomen. Altijd interessant om achteraf thuis op te zoeken. Leen deed het nodige opzoekingswerk en kwam tot de conclusie dat het de wilgenhoutrups was. Vermoedelijk was de rups zich aan het ingraven om te verpoppen...”

“...Vervolgens reden we moe maar tevreden terug naar ons hotel waar we opnieuw een lekker maal geserveerd kregen. Daarna kregen de organisatoren (Sonja Van Kerckhove, Ria Thys, Luc Van Schoor en Luk Smets) van de deelnemers een klein geschenkje als blijk van waardering voor het vele werk dat ze gedaan hadden. Daarna bezorgde Luc Van Schoor ons nog een tweede boeiende presentatie over de Oostvaardersplassen.

Zondag 3 mei

Vm: verslagg. Jeanine De Greef

“...Wandeling in het Knarbos, wel wat regen, maar we hadden al 2 mooie dagen gehad, dus niet gezeurd. Met een beetje hulp hebben we de wiewaal gehoord, pech, niet gezien! Prachtig gebied met veel meidoornbomen, langs de weg fluitenkruid en look zonder look, enig,

foto: Walter Decoene

alles zo mooi groen...”

“... Volgende stop Wilgenreservaat: een kleine wandeling, roodborsttapuit, grote bonte specht en nog andere reeds geziene vogels, maar niet zoveel ook door de lichte regen. Toch ook een prachtig gebied...”

“... Onderweg weer mooie tulpenvelden, om 13 u tijd om onze picknick op te eten in “de Sternhof” recreatieboerderij...”

Zondag 3 mei

Nam: verslaggever Elka Joris

“... Als nog onervaren vogelspotster mocht ik de derde dag verslag uitbrengen van de zoektocht naar moeras- en rietbewoners van het Harderbroek. Voor het vertrek had ik me voorgesteld dat we uren aan een stuk zouden zitten turen in een vogelhut. Maar dat ik daarmee fout dacht, ondervond ik al de eerste dag...”

“...En wie dacht dat het er steeds ernstig aan toe zou gaan, moet ik ontgoochelen: er werd heel wat gelachen en ‘gezwanst’...”

“...Vanuit de observatietoren speurden alle telescopen de rietkragen af in het Harderbroekreservaat, op zoek naar de roerdomp, een haast onbegonnen

werk. ‘Al ganzen wat de klok slaat’ merkte de gids op maar geen roerdomp. In de plaats daarvan vloog een mannetje zomertaling over het moeras en plasgebied. Langs het Laarzenpad, op een zachte moerassige bodem, volgde ik de gids op de hielen om zeker geen enkele waargenomen vogel te missen! Alle telescopen en verrekijkers moesten speuren naar de roerdomp. Maar ook naar zomertaling en baardmannetje, nog zo'n ontbrekende namen op de lijst...”

“...Op het allerlaatste moment, toen de telescopen bijna ingepakt waren: kreet van Luc. ‘Baardmannetje roept!’ En jawel, hoor. Vlak voor ons duikelde het vogeltje het riet in en bleef ons van op zijn mogelijke nestplaats een tijdje in spanning houden. Op het laatste moment, toen we het bijna opgaven, kwam hij als een flits weer het riet uit!...”

foto: Jeanine De Greef

Activiteitenkalender

Activiteiten, waar je je op voorhand moet voor inschrijven, zijn in vet gemarkeerd.

- Za 11 juli Natuurbeheer in de Hobokense Polder
Zo 9 aug **Kampinaheide Nederland**
Za 15 aug Natuurbeheer in de Hobokense Polder
Zo 16 aug Zomerwandeling in de Hobokense Polder
Wo 19 aug Bestuursvergadering in Zaal Moretus
Zo 30 aug **Fietstocht richting Rupelstreek**
Za 12 sep Natuurbeheer in de Hobokense Polder
Za 12 sep **Daguitstap naar Turnhout**
Wo 16 sep Bestuursvergadering in Zaal Moretus
Zo 20 sep Bijna herfst in de Hobokense Polder

Cursus Paddenstoelweetjes:

- 2 x theorie op do 24 sep en do 1 okt
- 2 x praktijk op zo 4 en zo 18 okt.

Vanaf juli: onze Goudklompjes werken weer elke woensdag in de Polder, en dit tussen 9.30 u en ca 13.30 u
Voor info: contacteer André Van Langenhove,
03/288 00 81 of Gilbert Van de Velde, 03/825 12 75

Artikels voor het volgende Polder.blad - met verschijningsdatum 1 oktober 2009 - dienen bij de redactie te zijn op **31 augustus 2009**
(zie colofon, blz. 2)

www.hobokensepolder.be